

Benk Szilárd - Morvay Endre -Telegdy Álmos

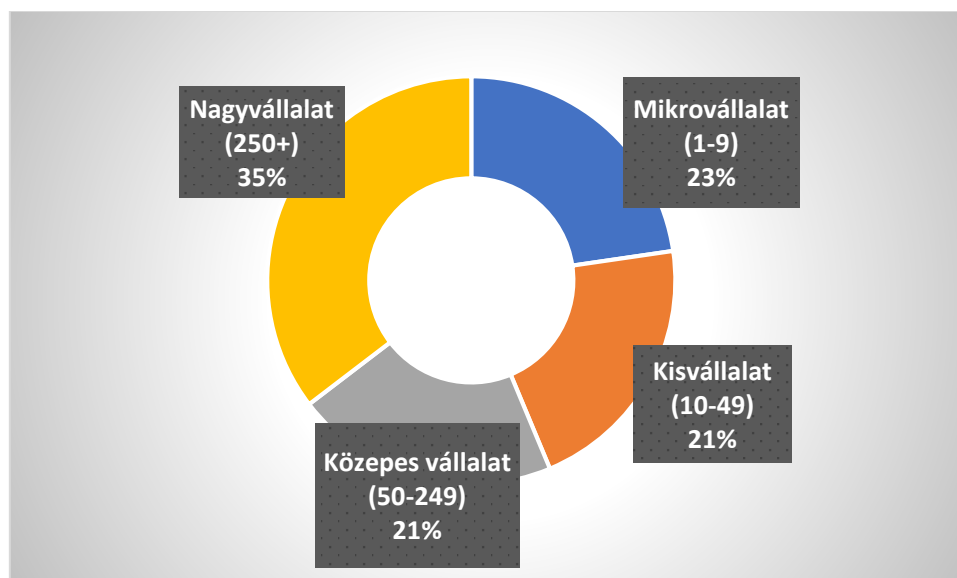
KKV-k és nagyvállalatok: hogyan járulnak hozzá a munkahelyteremtéshez?

Az új munkahelyek jelentős része a mikrovállalkozások révén születik. Ezek a vállalatok arányuknál nagyobb mértékben járulnak hozzá a munkahelyteremtéshez, ugyanakkor elsősorban az újonnan alapított vállalatok azok, melyek a vállalatok munkahelyteremtése mögött állnak. Mindeközben az újonnan megalakult vállalkozások jelentős hányada szűnik meg működésük első három évében. A vállalatok növekedési potenciáljában rejlő nagy heterogenitás figyelembevétele elősegítheti a KKV-kat támogató gazdaságpolitikai intézkedések célzottságának és hatékonyságának növelését.

A foglalkoztatottság alakulása jelentősen befolyásolja a társadalmi jólétet. A foglalkoztatottsági ráta növekedésének feltétele, hogy évről évre kellő mennyiségben jöjjenek létre új munkahelyek, amelyek képesek felszívni a szabad munkaerőt. Az új munkahelyek teremtésének támogatása a közpolitikának is fontos feladata. Az alábbiakban azt vizsgáljuk, hogy a munkahelyek létrehozásában melyik vállalatcsoport az, amelyik a legjobban kiveszi részét, vagyis a KKV-k vagy a nagyvállalatok teremtenek-e több munkahelyet.

A nagyvállalatok nagyjából egyharmadát foglalkoztatják a vállalati szektorban alkalmazott dolgozóknak, a fennmaradó kétharmad pedig közel egyenlően oszlik meg a mikro-, kis- és közepes vállalatok között (1. ábra). Ennek alapján azt mondhatjuk, hogy mindegyik méret szerinti vállalatkategóriában kellően sok dolgozót foglalkoztatnak ahhoz, hogy a kategóriára jellemző munkahelyteremtés nemzetgazdasági szinten is jelentősen befolyásolja a munkakeresletet.

1. ábra: A vállalatkategóriák részaránya a foglalkoztatottságban

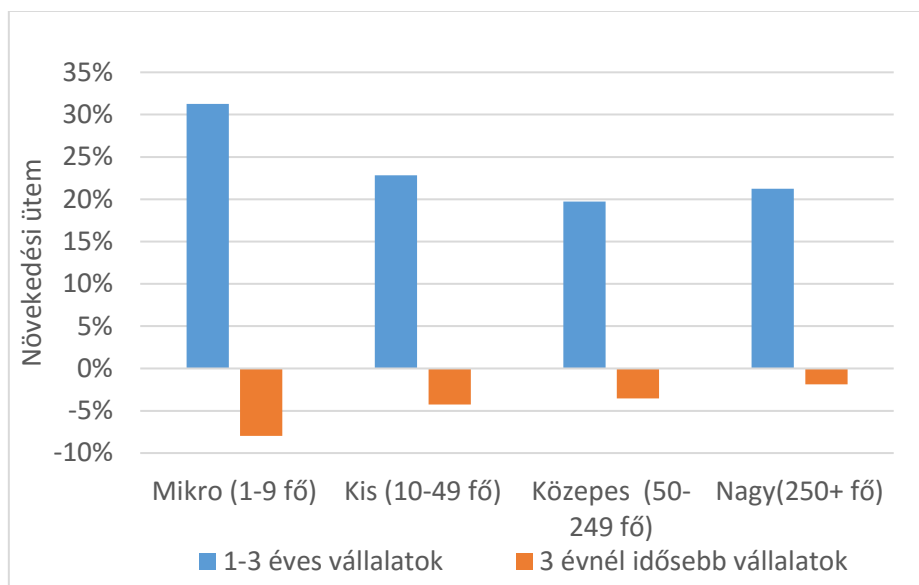

Forrás: szerzők számításai NAV adatok alapján, 2000-2015.

Elemzésünk alapját a NAV társasági adó adatbázisa adja, amely a kettős könyvvitelt folytató vállalatok adatait tartalmazza. A vállalatok méret szerinti csoportjait kizárólag az alkalmazottak létszámának alapján határoztuk meg. Más meghatározásai a „KKV”-nak (mint például a KKV törvény) az árbevétel és a mérlegfőösszeget is figyelembe veszik, viszont nem sorolják ide a (részben) állami tulajdonú vállalatokat. Egy ilyen meghatározásban a KKV-k az 1. ábrán megadottnál magasabb foglalkoztatási részarányt képviselnének.

Az aggregált foglalkoztatás-növekedési számok mögött azonban az egyes vállalatkategóriákon belül meglehetősen heterogén folyamatok zajlanak, így a vállalatméret és kor függvényében lényegesen különböző foglalkoztatás-növekedést figyelhetünk meg. Méret szerint csoportosítva azt látjuk, hogy a legtöbb munkahelyet a mikrovállalatok teremtették. A rendelkezésre álló minta szerint, 2000-2015 között ezek a vállalatok összességében három százalékkal növelték dolgozóik számát, míg a kis-, közép- és nagyvállalatok egyenként összességében 0,3 - 1 százalékos létszámvesztést szenvedtek el.

2. ábra: Éves átlagos létszámváltozás vállalatméret és kor szerint (2000-2015 között)

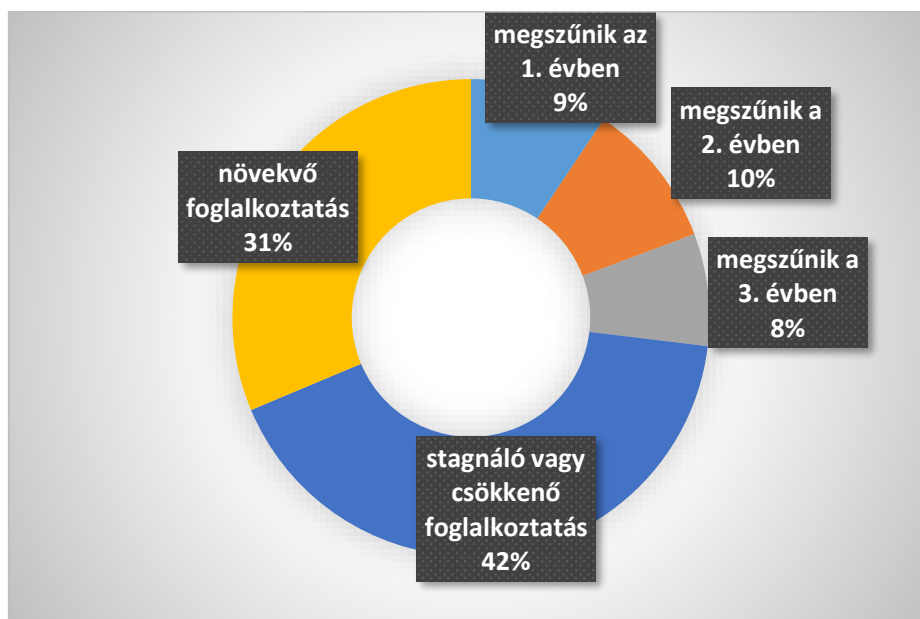
Forrás: szerzők számításai NAV adatok alapján.

Tovább árnyalja a képet, ha a vállalatok kor szerinti bontását vizsgáljuk. A 2. ábrán látható, hogy életciklusuk során a fiatal, legfeljebb hároméves vállalatok teremtenek elsősorban munkahelyeket, majd miután érett korba lépnek (3 év után), munkahelyteremtő képességük csökken. A három évnél fiatalabb mikrovállalatok létszámának éves növekedési üteme a legmagasabb (átlagosan 31 százalék), de az ennél nagyobb fiatal vállalatok is 20 százalék körüli rátával rendelkeznek. Ugyanakkor fontos azt is megjegyezni, hogy a fiatal közepes és nagyvállalatok számossága nagyon alacsony, az alkalmazottak csupán 2,4 százaléka dolgozik ilyen vállalatokban, így csak kismértékben járulnak hozzá a munkahelyek létrehozásához magas növekedési rátájuk ellenére.

A fiatal vállalatok vizsgálata arra is rámutat, hogy az új munkahelyek teremtése nem könnyű feladat, és az újonnan alapított vállalatok jelentős részének üzleti modellje nem életképes (ha egyáltalán rendelkeznek ilyennel). Amint a 3. ábra mutatja, minden növekvő cégre két stagnáló vagy megszűnő cég jut; 9 százalékuk nem éri meg első születésnapját, létezésük első három évében pedig összesen 27 százalékuk szűnik meg. (Amint azt Daniel Kahneman, közgazdasági Nobel-díjjal kitüntetett pszichológus megjegyzi, csoda, hogy a kapitalizmus egyik legalapvetőbb mechanizmusa, a vállalat alapítás, az emberek nagymértékű optimizmusától függ). Azoknak a vállalatoknak pedig, amelyek legalább három

évig léteznek, több mint fele (57 százaléuk) stagnál vagy alkalmazottainak száma egyenesen csökken az első évhez képest. A hároméves kort megérő vállalatoknak tehát csak kevesebb, mint fele képes érdemben létszámban növekedni. Az ő esetükben a növekedés viszont jelentős, három év alatt átlagosan két és félszeresére növelik létszámukat.

3. ábra: Az újonnan létrejövő vállalatok foglalkoztatásának alakulása (2000-2015 között)

Forrás: szerzők számításai NAV adatok alapján.

A fentiek alapján megállapítható tehát egyrészt az, hogy a mikro- és kisvállalatok a vállalatokon belüli részarányuknál nagyobb mértékben járulnak hozzá a munkahelyteremtéshez, és ezért az a közpolitika, amely ezen vállalatok fejlődését próbálja elősegíteni, például a finanszírozásuk támogatásával, jó eséllyel pozitívan hat a foglalkoztatásra. Ugyanakkor fontos azt is figyelembe venni, hogy elsősorban az újonnan alapított vállalatok azok, amelyek a mikro- és kisvállalatok munkahelyteremtése mögött állnak, és ezeknek is csak egy kisebb része képes érdemben növekedni. Mindezek tehát fontos szempontokat adhatnak a vállalkozástámogató gazdaságpolitikai intézkedések még inkább célzottá tételéhez.

„Szerkesztett formában megjelent az origo.hu oldalon 2018. április 5-én.”